

INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA A LA NAU CENTRAL DE LA CATEDRAL METROPOLITANA DE TARRAGONA I PRIMADA.

-RESULTATS PRELIMINARS (RODA DE PREMSA DEL 29 DE JULIOL DE 2010)-

L'any 2007 un conveni entre l'Arquebisbat de Tarragona i l' Institut Català d'Arqueologia Clàssica va permetre realitzar un projecte de prospeccions geofísiques que evidenciaren que, en el subsòl de la Catedral de Tarragona, es conservaven estructures que podien relacionar-se amb el temple romà que presidia l'antic recinte de culte del Fòrum Provincial, seu del *Concilium* de la Província de la Hispània Citerior.

Per tal de comprendre la naturalesa de les anomalies geofísiques que s'havien detectat calia programar una intervenció arqueològica. D'aquesta manera un nou conveni entre el Capítol de la Catedral (Arquebisbat de Tarragona), la regidoria de Patrimoni de l'Ajuntament de Tarragona i l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica possibilità que el passat 28 de juny s'iniciessin els treballs arqueològics a la nau central de la Catedral de Tarragona. La codirecció dels treballs s'encarregà als arqueòlegs Imma Teixell (Ajuntament de Tarragona), Josep Maria Macias (ICAC) i Andreu Muñoz (Capítol de la Catedral). Els esmentats treballs es proposaven comprendre la dinàmica històrica de l'espai ocupat per la Catedral des de l'època romana fins a l'actualitat.

L'àrea triada per efectuar el sondeig fou l'espai integrat en la segona navada¹ (comptant des de la portalada de la Catedral), just en un dels extrems longitudinals on s'iniciaven les anomalies geofísiques, en el punt on es podia suposar l'existència de la façana de l'hipotètic temple romà. Les mesures del sondeig venen definides per un rectangle de 10 m X 3,5 m. Els treballs arqueològics de camp finalitzaren el 28 de juliol.

Les conclusions preliminars a les que la intervenció ha arribat es poden sintetitzar en diferents punts:

1. Es constata l'existència del temple romà que presidí el recinte de culte del Fòrum Provincial de Tàrraco. Aquest temple situava la seva façana a partir de la meitat de la segona navada de la catedral medieval i

---

¹ Navada: Divisió de la nau de l'edifici d'acord amb els diferents trams de volta.

d'acord amb les proves geofísiques² el final de la seva estructura es troba a l'alçada del transepte. La seva amplada ocupa tota l'amplada de la nau central i gran part de les laterals. La modulació resultant permet afirmar que el temple tenia vuit columnes en la seva façana, era octàstil.

2. El temple cal emmarcar-lo cronològicament en un moment indeterminat del segle I dC. La intervenció no ha permès determinar el període exacte de la seva construcció.
3. Les estructures que han pogut ser localitzades corresponen a la part inferior de la fonamentació de l'edifici. Es distingeix una gran estructura (a la manera d'un gran mur amb una amplada aproximada de 1,80 m) formada per pedres irregulars, morter i diferents capes de reblerts constructius i un nucli extens i regular d'*opus caementicium*³ i pedres unides amb morter que té una profunditat de 2,30 m amb una resistència capaç de sustentar un edifici actual d'uns 37 metres d'alçada⁴. Aquest nucli descansa en un estrat compacte d'argiles i aquest, a la vegada, sobre la pròpia roca. La gran estructura formada per pedres irregulars, morter i diferents capes de reblerts podria correspondre a la part inferior de la fonamentació de l'escala de la façana del temple i probablement pot també actuar com a estructura perimetral en planta de la fonamentació del temple.
4. No es pot verificar de manera absoluta que el temple trobat sigui el dedicat a l'emperador August però tota una sèrie d'evidències porten a considerar el fet des d'una alta probabilitat. És així que el temple és octàstil. També es troba envoltat per una plaça porticada que imita el programa arquitectònic del fòrum d'August de Roma presidit pel temple de *Mars Ultor* (Mart Venjador). En el decurs de l'excavació s'han trobat elements d'escultura arquitectònica en diferents tipus de marbre com Luni-Carrara (Itàlia) o Giallo antico (Tunísia). Dos d'aquests elements decorats són de marbre proconès (Turquia). Sabem que l'emperador Adrià va romandre a *Tarraco* durant l'hivern dels anys 122-123 després de Crist i que va sufragar la restauració del temple d'August (*post haec Hispanias petiit et Tarracone hiemauit, ubi sumpto suo aedem Augusti restituit*), però desconexim l'abast d'aquesta obra. S'han relacionat amb aquest fet dos capitells corintis de marbre del Proconès.
5. A partir de mitjan del segle V es documenten transformacions al recinte de culte iniciant-se un procés progressiu de desmantellament de les estructures arquitectòniques paganes. L'aparició d'un mur datat en el segle VI que descansa sobre el nucli d'*opus caementicium* de la

---

² Valorem particularment que les proves geofísiques encarregades als equips del Dr. Albert Casas (Universitat de Barcelona), Dr. Pietro Cosentino (Universitat de Palermo) i Roger Sala (empresa SOT Prospeccions Arqueològiques) l'any 2007 han estat un èxit i responen fil per randa a la realitat arqueològica exhumada.

³ Aparell d'època romana format per una barreja de pedra, fragments de terrissa, etc. amb morter de calç. Una mena de formigó romà.

⁴ D'acord amb els paràmetres d'edificabilitat actuals.

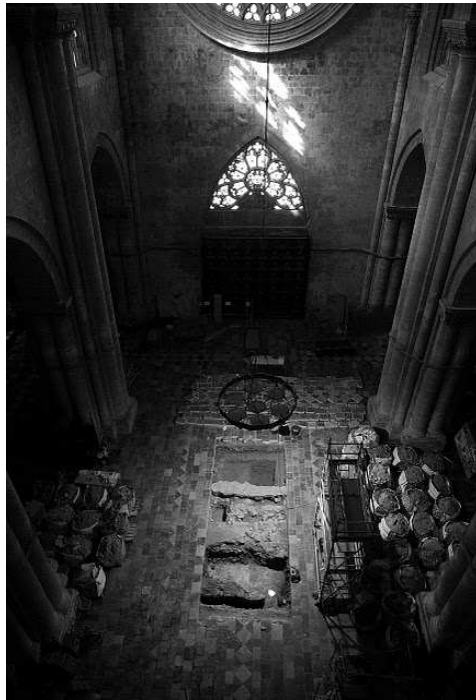
fonamentació del temple romà evidencia que aquest ja ha estat desmantellat a l'època visigòtica amb l'objectiu de reaprofitar i comercialitzar els seus materials constructius. D'aquesta manera es produirà una radical transformació d'aquesta zona en un barri on devien conviure les edificacions eclesials, les civils i les domèstiques. La intervenció, en aquest sector, no ha propiciat cap evidència que pugui ser relacionada amb l'antiga catedral visigòtica que devia existir a la zona. Possiblement per que la situació d'aquesta edificació es situï en un espai indeterminat de l'extrem nord de la plaça.

6. Un fragment de ceràmica d'època omeia, datada entorn al segle VIII, i apareguda en els nivells d'amortització del mur visigòtic, assenyala el final d'aquest hàbitat.
7. No es documenta cap estructura o realitat arqueològica entre la última fase visigòtica i la baixa edat mitja. Aquest fet ens fa pressuposar que aquest tram de navada devia estar integrat en el projecte inicial de la catedral romànica o del seu urbanisme contigu.
8. Entre els segles XIII i XIV es documenta una fonamentació que podria servir per recolzar algun element de tanca provisional d'obres i un mur coincident amb la segona línia de pilars de la catedral que sosté, a la vegada, una canalera en *opus caementicium* que podria actuar com a infraestructura de drenatge per conduir les aigües pluvials coincident amb la tanca provisional de la catedral en el moment que resten per acabar les últimes navades fins a la portalada a finals del segle XIII i i inicis del segle XIV.
9. Finalment s'ha pogut documentar la originalitat del paviment medieval realitzat seguint la tècnica de l'*opus sectile*⁵ amb pedra de Santa Tecla, Llisós i marbre de Carrara. L'enllosat recolza sobre un llit de morter de calç i unit per pressió lateral entre les diferents peces. El nivell preparatori del paviment va propiciar ceràmica romana, vidriada medieval i una moneda de Jaume I. L'absència d'altres tipus de ceràmica com la de Manises ens fa considerar que el paviment fou construït en el segle XIV.

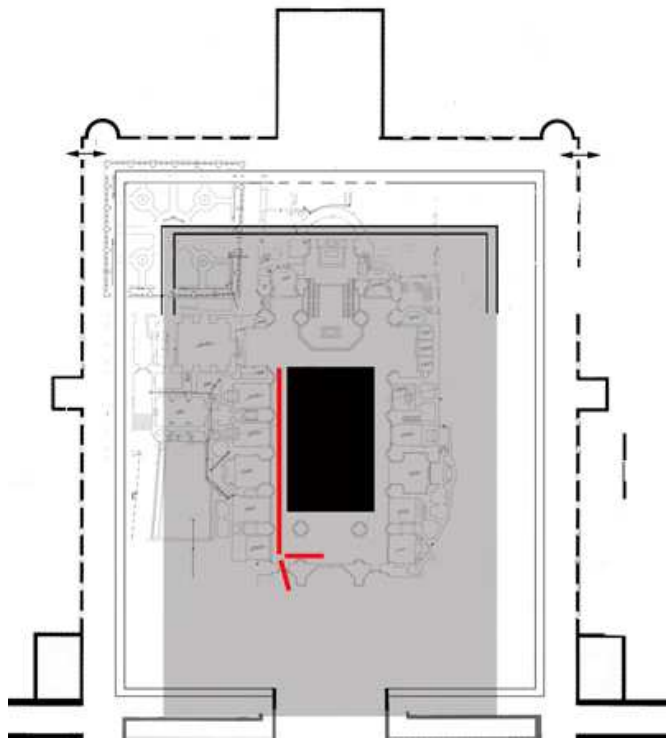
---

⁵ Mosaic, normalment de composició geomètrica, format per plaques de marbre de diferents formes, colors i dimensions.

IMATGES:

Situació del sondeig a la Catedral

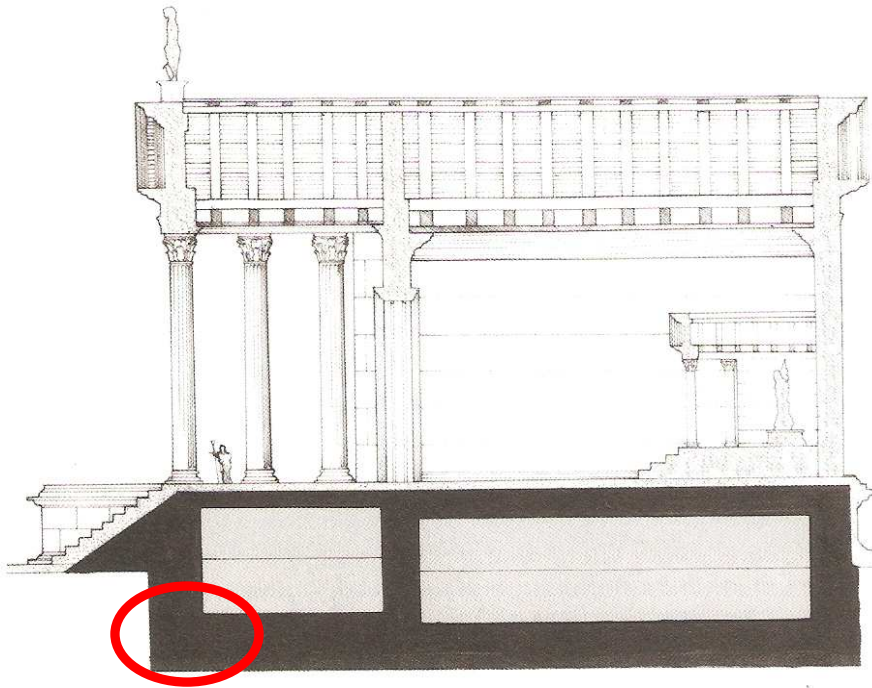
Les estructures del recinte de culte romà amb la superposició de la Catedral i la situació del temple romà.

Els fonaments del temple

El mur visigòtic

S
 Sobre la secció del temple octàstil de Colchester
 (Regne Unit) situem les estructures equivalents
 trobades a Tarragona.